

УДК 329.1 (477.8)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-19-14>

Юрій Махно

ORCID: 0009-0005-2263-0497

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ 1928, 1930 РОКІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Стаття присвячена парламентським виборам 1928 і 1930 років в Західній Україні, що перебувала у складі Польської Республіки, і їхньому впливу на український національний рух. У міжвоєнний період політична ситуація в регіоні була напруженою через асиміляційну політику польської влади. Вибори 1928 року відзначалися відносною політичною свободою, що дозволило українським партіям, зокрема Українському національно-демократичному об'єднанню (УНДО), здобути значну кількість місць у парламенті. Це свідчило про активну участь українців у політичному житті. Проте вже у 1930 році ситуація змінилася через політичні репресії та економічні труднощі, що обмежили можливості українців брати участь у виборах. Стаття аналізує результати виборів, політичний контекст та вплив на українське суспільство, підкреслюючи роль українських партій у боротьбі за національні права. Дослідження базується на історико-порівняльному аналізі та синтетичному підході, що дозволяє глибше зрозуміти політичні процеси в Західній Україні в умовах польської державності.

Ключові слова: парламентські вибори, Західна Україна, Польща, український національний рух, політичні партії.

Вступ. У міжвоєнний період, коли Західна Україна перебувала у складі Польщі, суспільно-політичне життя регіону характеризувалося напруженістю та навіть протистоянням між українським населенням і польською владою, а також польською частиною населення. Однією з головних причин цієї напруженості була політика польської влади, яка в той час проходила кілька етапів розвитку. Від часу анексії Східної Галичини в березні 1923 року до травневого перевороту Юзефа Пілсудського в 1926 році в Західній Україні послідовно впроваджувався курс національної асиміляції, який був частиною інкорпораційної концепції, розробленої національно-демократичним табором.

Парламентські вибори в Західній Україні в складі Польщі 1928 і 1930 років стали важливими етапами в історії українського національного руху, відображаючи політичні, соціальні та економічні зміни, що відбувалися в регіоні. Ці вибори не лише продемонстрували зрілість українських політичних сил, але й виявили складні відносини між польською державою та її національними меншинами, зокрема українцями.

Ця стаття має на меті провести порівняльний аналіз парламентських виборів 1928 і 1930 років в Західній Україні, вивчаючи їхні результати, політичний контекст та вплив на українське суспільство.

Суспільно-політичне життя Західної України в міжвоєнний період ХХ ст. висвітлене в низці досліджень О. Зайцева, Л. Зашкільняка, М. Кугутяка, Ю. Кучерепа, І. Соляра, М. Швагуляка та ін.

Тема роботи потребує більш детального дослідження в контексті глибшого розуміння політичних процесів у Західній Україні під польською адміністрацією. Аналіз виборів 1928 і 1930 років дозволяє оцінити, як політичні та економічні зміни вплинули на український національний рух і формували політичну ідентичність українців.

Матеріал і методи дослідження. В ході роботи над темою статті було проведено комплексне теоретико-методологічне дослідження парламентських виборів у Західній Україні в складі Польщі 1928 і 1930 років. Основою для аналізу стали статті та дослідження українських істориків, що дозволило створити повноцінну картину політичних подій. Дослідження проводилося з урахуванням політичної та соціально-економічної ситуації в Західній Україні у складі Польщі, що дозволило глибше зрозуміти контекст виборчих процесів і їхні наслідки для українського населення.

Результати та обговорення. Після завершення Першої світової війни, коли на теренах колишніх великих імперій у Східній Європі утворювалися нові національні держави, принцип самовизначення націй здобув широке визнання, хоча й застосовувався не завжди. Це призвело до того, що не всі народи колишніх імперій отримали власну державність. Відповідно до Версальської системи мирних договорів, західноукраїнські землі були розділені між Польською Республікою, Румунією та Чехословаччиною. Українці, що опинилися під владою цих держав, особливо в Польській республіці та Румунії, зіткнулися з дискримінаційною політикою і прагнули до самоврядування, вбачаючи в цьому можливість вирішення політичних, соціально-економічних та культурних проблем. Проте їхні надії були затьмарені жорсткою асиміляційною політикою, що проводилася урядами цих держав. Як наслідок, міжвоєнний період для західних українців був позначений високим рівнем національної конфронтації, що сприяло зростанню їхньої національної самосвідомості.

Український національний рух у III Речі Посполитій, особливо в Східній Галичині та на Волині, був активним. Провідною силою було Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО), яке виникло після окупації Східної Галичини Польською республікою в 1919 році. УНДО представляло інтелігенцію, промисловців, кооператорів та землевласників і боролася за рівні права для українців, співпрацюючи з польською владою.

Серед інших партій Західної України варто виділити Українську соціал-демократичну партію (УСДП), яка свого часу активно долучилася до становлення ЗУНР. У 1923 році партія зазнала радикалізації, що було пов'язано з її позицією щодо анексії Східної Галичини Польською республікою. Врешті-решт, УСДП прийняла відверто комуністичну програму, що призвело до заборони її діяльності в 1924 році. З часом колишнім лідерам УСДП вдалося відновити партію, яка зосередилася на побудові української автономії в регіоні.

Значну роль відіграла діяльність Української соціалістично-радикальної партії (УСРП), яка виникла у 1926 році шляхом злиття Української радикальної партії (УРП) та волинської групи Української партії соціалістів-революціонерів (УПСР). УСРП дотримувалася соціал-демократичних принципів, а її програма включала положення про право на самовизначення для Східної Галичини та ідею створення Соборної України. Партія брала участь у виборах у союзі з УНДО, зокрема під час парламентських виборів до польського сейму 1930 року та виборів до місцевого самоврядування у 1933 і 1934 роках. УСРП також видавала власний щотижневий часопис «Громадський голос» [7].

Клерикальні партії, як-от Український католицький союз (УКС), об'єднували українців на основі християнських цінностей і боролися за права та культуру українського народу законними методами [2, с. 56].

Зазначені політичні сили українського населення стали ключовими агентами у боротьбі за національне самовизначення в межах III Речі Посполитої на державному рівні. Вибори 1928 та 1930 років відзначалися як важливий момент для українських партій, оскільки вони мали можливість продемонструвати свою силу та вплив на політичний процес у польському парламенті. Ці політичні сили не лише прагнули захистити інтереси українців у складі Польської Республіки, але й впливати на державну політику через законодавчі зміни та представництво в органах влади. Їх діяльність у цей період відображала широку палітру національних амбіцій та політичних стратегій, що мали вирішальне значення для подальшого розвитку українського питання в межах польської державності.

Парламентські вибори 1928 року в Західній Україні, яка на той час перебувала під владою Польської Республіки, ознаменували собою важливий етап у політичному розвитку регіону. Вперше у виборах взяло участь усе українське населення, що стало значущою подією для українського національного руху. Ці вибори відбувалися на фоні політичної напруги, викликані політикою польської влади, яка проводила курс на національну асиміляцію та інкорпорацію українських земель у склад III Речі Посполитої.

УНДО здобуло найбільшу підтримку серед українців, отримавши близько 600 тисяч голосів. УНДО стало основною політичною силою, яка виступала за захист національних прав українців, їхньої мови, культури, освіти та за автономію Західної України в складі Польської Республіки. Це об'єднання стало на чолі українського національного руху і намагалося через парламентську боротьбу досягти своїх цілей.

Окрім УНДО, на виборах значну підтримку отримали партії комуністичного спрямування, зокрема Сельроб, Сельроб-лівія та Комуністична партія Західної України (КПЗУ), які разом набрали понад 387 тисяч голосів [3, с. 73]. Політичні принципи цих партій передбачали боротьбу за перетворення Польщі на соціалістичну республіку рад робітничих, селянських і солдатських депутатів. Вони вважали, що Західна Україна має великі перспективи для здобуття впливу серед найманих робітників, оскільки там соціальний тиск тісно переплітався з національним гнобленням. Також КПЗУ засуджувала анексію Польською Республікою Східної Галичини та виступала за забезпечення права на самовизначення для місцевого населення. Програмні положення також включали створення умов для об'єднання українського народу в межах УСРР. Значна підтримка цих партій свідчила про наявність серйозного соціального невдоволення серед українського населення, особливо у сільській місцевості.

Після виборів виникли труднощі з формуванням спільної парламентської репрезентації українців, оскільки політичні сили були розділені через ідеологічні розбіжності. УНДО, яке отримало найбільше мандатів, намагалося об'єднати українських послів у єдиний блок, але це вдалося лише частково. У результаті було сформовано Український клуб, до якого увійшли 26 послів, із яких 23 були членами УНДО. Цей клуб став основним органом, що представляв інтереси українців у польському сеймі [9].

Проте політичний спектр українського руху не обмежувався лише УНДО. Клуб УСРП репрезентації включав 8 послів і представляв соціалістичні та радикальні ідеї, що були популярними серед частини українців. Клуб Сельробу, до якого увійшли 4 послів, і Клуб Сельробу-лівія з 2 послами, також мали своє представництво. Ці партії виступали за інтереси селян і робітників, підтримуючи революційні ідеї і тісно співпрацюючи з КПЗУ. Українська партія праці мала лише одного посла, що свідчило про її обмежений вплив у політичному житті регіону [1].

Цікавою була ситуація із проурядовим Безпартійним блоком співпраці з урядом, до якого увійшли 5 українців. Це викликало неоднозначну реакцію серед українського суспільства, оскільки участь у цьому блоці сприймалася як співпраця з польською владою і зрада національних інтересів.

У сенаті українські політичні сили також мали своє представництво. Дев'ять членів УНДО, один соціаліст-радикал і двоє білорусів об'єдналися у спільний клуб, який мав на меті захист інтересів національних меншин у Польщі. Однак представник Сельробу залишився поза межами цього блоку, що відображало політичні розбіжності між лівими силами та іншими українськими партіями.

Додаткові вибори до сейму і сенату на Волині, що відбулися у травні і липні 1930 року, стали важливими для українців, оскільки дали їм можливість збільшити своє представництво в польському парламенті. Проте ці вибори відбувалися в умовах посиленого тиску з боку польської влади, що суттєво вплинуло на їхні результати і створило передумови для подальшої політичної дестабілізації в регіоні.

В українському парламентському представництві другого скликання (1928–1930 рр.) домінували представники УНДО, включаючи майже весь президіум та членів Центрального комітету. Депутати часто мали юридичну освіту та досвід роботи в сеймах Австро-Угорщини чи ЗУНР, але їхні погляди на досягнення цілей не були однаковими [5].

29 березня 1928 року голова Українсько-білоруського сеймового клубу Д. Ливицький висловився за незалежність України та критикував міжнародні акти, які передали українські землі Польській

Республіці. 30 березня Дмитро Ладика з Української соціалістичної радикальної партії запропонував створення незалежної Української соціалістичної республіки і звинуватив польський уряд в ігноруванні прав українців. 31 березня голова клубу Сельроб М. Чучмай оголосив про боротьбу за класове та національне звільнення, критикуючи УНДО як контрреволюційну. К. Вальницький від Сельроблівиці заявив, що українці можуть розвиватися лише в незалежній державі [10].

На відміну від інших клубів, які активно виступали проти урядових проектів бюджету та лобіювали українські інтереси, Волинська регіональна група Безпартійного блоку співпраці з урядом підтримала режим Пілсудського [9].

Українські клуби також популяризували українське питання на міжнародній арені, беручи участь у Конгресах національних меншин у Женеві та діяльності Міжпарламентської унії. Це призвело до офіційного звернення британського парламенту, що нагадало Польській Республіці про зобов'язання щодо автономії Галичини, та подання петиції до Ради Ліги Націй щодо порушень прав українців під час акції «пацифікації» у 1930 році. Таким чином, парламентські вибори 1928 року відобразили різноманіття політичних настроїв і прагнень українців, демонструючи розподіл між різними політичними таборами та їхній вплив на подальший розвиток ситуації в Західній Україні.

Парламентські вибори 1930 року в Західній Україні відбувалися в надзвичайно складний і трагічний для українського населення період, відомий як «пацифікація». Ця виборча кампанія проходила під тиском масових репресій, які польська влада здійснювала проти українців у відповідь на зростання націоналістичних настроїв і діяльність українських організацій.

«Пацифікація» 1930 року була польською акцією проти українського національного руху в Східній Галичині, яка включала масові арешти, жорстокі репресії та переслідування. Поліція і військові проводили обшуки та арешти, затримавши понад 30 колишніх українських послів і три сенатори. Репресії, які мали залякати українців і підірвати вплив їхніх політичних організацій, супроводжувалися терором, що спричинило загибель 7 осіб [6; 10].

Найзначнішою подією була «пацифікація» українських сіл з 20 вересня по 17 жовтня 1930 року, яка викликала міжнародний резонанс. Під час акції, окрім поліції, брали участь польські шовіністичні угруповання та військові. Репресії охопили 325 населених пунктів, зокрема 53 села Тернопільського воєводства, і призвели до арешту близько 2 тисяч осіб. Ліквідовано українські організації, кооперативи та гімназії [5].

Незважаючи на репресії, українські партії все ж взяли участь у виборчій кампанії. Основним політичним блоком, що представляв українців, був «Український і білоруський виборчий блок», який об'єднував УНДО і УСРП. За цим списком до сейму пройшли 17 членів УНДО і 3 члени УСРП. До сенату ж увійшли 3 члени УНДО і 1 представник УСРП [8, с. 50].

Уже 20 січня 1931 року Український клуб закликав до розслідування «пацифікації» Галичини, зазначаючи зростання ворожості серед українців і підтримку польською пресою ненависті до них.

У лютому 1931 року Український клуб критикував уряд і проголосував проти бюджету. Того ж року українські депутати з Волині, обрані від Безпартійного блоку співпраці з урядом, стали членами нової пропольської організації – Волинського українського об'єднання. Це об'єднання, яке спиралося на волинського воєводу Х. Юзевського, виступало за польсько-українську угоду, не відмовляючи від українських вимог, таких як українізація церкви та освіти.

Після розгрому опозиції і акції «пацифікації» в Галичині в 1930 році польська влада продовжила ігнорувати конституційність своїх дій. УНДО намагалося досягти компромісу з урядом. Переговори про можливу угоду між Українським клубом і Безпартійним блоком співпраці з урядом викликали скандал в УНДО і суперечки щодо нормалізації відносин. Позиція Українського клубу стала м'якшою після конгресу УНДО в березні 1932 року.

У жовтні 1932 року Д. Ливицький закликав надати територіальну автономію українським землям, відкидаючи терор як метод політичної боротьби. Попри це, до 1933–1934 років

українські парламентарії активно працювали над захистом українських інтересів у сеймі. В лютому 1934 року Д. Ливицький визнав Польщу єдиною надією для реалізації українських планів, заявивши про необхідність взаємної угоди обох народів [5; 10].

У травні 1935 року, попри заперечення Українського парламентського представництва, було затверджено нове положення про парламентські вибори, яке надало адміністрації право затверджувати кандидатів. Навесні 1935 року польський уряд запропонував УНДО розпочати переговори про політичну угоду, що призвело до узгодження угоди в липні 1935 року. Угода передбачала виконання українських вимог в обмін на відмову УНДО від опозиції та надання партії 15 депутатських і 4 сенаторських місць. Ця угода була досягнута ціною розколу в УНДО, і новим лідером партії став більш поміркований В. Мудрий [4, с. 448].

Українські політичні сили не були однаковими в своєму підході до польської влади. У діяльності УНДО все більше проявлялася тенденція до пошуку компромісу з польським урядом. УНДО висунуло гасло територіальної автономії для українських земель у складі Польської держави, що мало на меті знайти легальний шлях до захисту національних прав українців. УНДО намагалося досягти реальних змін через парламентську боротьбу, оскільки інші шляхи були або закриті, або небезпечні через репресії.

Також УНДО активно викривало злочини сталінського режиму в Радянській Україні, зокрема Голодомор 1932–1933 років. Ця трагедія, яку УНДО вважало геноцидом українського народу, стала одним із ключових аспектів критики радянської політики. Викриваючи сталінські злочини, УНДО прагнуло привернути увагу міжнародної спільноти до ситуації в Україні, а також використати ці факти для консолідації українців у боротьбі за свої права в Польщі [11, с. 79].

Результати виборів 1930 року стали важливим досягненням для українських політичних сил, оскільки їм вдалося зберегти представництво в парламенті, незважаючи на несприятливі умови. Проте репресії суттєво обмежили можливості для активної політичної діяльності та масової мобілізації українського електорату.

Висновки. Парламентські вибори 1928 і 1930 років в Західній Україні, яка перебувала у складі III Речі Посполитої, стали ключовими етапами для українського національного руху, відображаючи складні відносини між українцями і польською владою. У 1928 році, за відносної політичної свободи, українські партії, зокрема Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО), здобули значну кількість місць у парламенті, що свідчить про активну участь української громади у політиці.

Однак у 1930 році політичні репресії та економічні труднощі, спричинені світовою депресією, обмежили участь українців у політичному процесі, зменшивши представництво українських партій і загостривши соціальні напруження. Аналіз виборів показує, що, хоча українські політичні сили намагалися захищати свої інтереси через парламент, їхня діяльність була обмежена польською владою.

Вибори 1928 року стали важливим моментом для демонстрації сили українських партій, тоді як 1930 рік ознаменувався посиленням репресій і обмеженням політичних прав. Ці події підкреслюють значення політичної активності українців у міжвоєнний період та їхню роль у формуванні української національної ідентичності.

Література:

1. Бортнік Т. Участь «Селянського союзу» у виборах до сейму та сенату Другої Речі Посполитої 1928 року. *Eminak*. 2021. №4 (36). С. 148–159.
2. Зайцев О. Політичні партії Західної України у виборах 1928 р. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 1994. Вип. 3. С. 54–62.
3. Зайцев О. Представники українських політичних партій Західної України в парламенті Польщі (1922–1939 рр.). *Український історичний журнал*. 1993. № 11. С. 72–84.

4. Зашкільняк Л. Генеза і наслідки українсько-польської нормалізації 1935 р. *Polska i Ukraina: Sojusz 1920 roku i jego następstwa*. Torun, 1997. С. 431–454.
5. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів / наук. ред. Л. Зашкільняк. Львівський національний університет імені Івана Франка; Інститут історичних досліджень; Центр історичної полоністики. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2002. 752 с.
6. Зашкільняк Л. Спроби українсько-польського порозуміння в міжвоєнній Польщі (1920–1939 рр.). *Поляки, українці, білоруси, литовці у міжвоєнній Польщі (1920–1939)*: матеріали міжнар. наук. конф. 8–9 жовтня 2004 р. Дрогобич: Коло, 2005. С. 34–45.
7. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939 р.). Івано-Франківськ, 1993. 200 с.
8. Пуйда Р. Б. Українське національно-демократичне об'єднання 1928–1939 рр. у польському парламенті. *Молодий вчений*. 2014. № 1 (03). С. 48–51.
9. Соляр І. Консолідаційні процеси національно-державницьких сил Західної України (1923–1928). Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2010. 150 с.
10. Соляр І. Я. Українська парламентська репрезентація (упр). *Енциклопедія історії України: Україна-Українці. Кн. 2* / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2019. 842 с.
11. Швагуляк М. Партійні поділи і загальнонаціональні інтереси: Проблема політичної консолідації українського національного руху Галичини (1919–1939). *Сучасність*. 1995. № 12. С. 77–82.

References:

1. Bortnyk, T. (2021). Uchast' «Sel'yanskogo soyuzu» u vyborakh do seymu ta senatu Druhoi Rechy Pospolytoi 1928 roku [Participation of the «Peasant Union» in the 1928 elections to the Sejm and Senate of the Second Polish Republic]. *Eminak*, 4 (36), 148–159 [in Ukrainian].
2. Zaitsev, O. (1994). Politychni partii Zakhidnoi Ukrainy u vyborakh 1928 r. [Political parties of Western Ukraine in the 1928 elections]. *Ukraina: kul'turna spadshchyna, natsional'na svidomist', derzhavnist' – Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood*, 3, 54–62 [in Ukrainian].
3. Zaitsev, O. (1993). Predstavnyky ukrains'kykh politychnykh partii Zakhidnoi Ukrainy v parlamenti Pol'shchi (1922–1939 rr.) [Representatives of Ukrainian political parties of Western Ukraine in the Polish parliament (1922–1939)]. *Ukrains'kyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian historical journal*, 11, 72–84. [in Ukrainian].
4. Zashkil'nyak, L. (1997). Heneza i naslidky ukrains'ko-pol's'koi normalizatsii 1935 r. [Genesis and consequences of Ukrainian-Polish normalization in 1935]. In *Polska i Ukraina: Sojusz 1920 roku i jego następstwa – Poland and Ukraine: The Alliance of 1920 and Its Consequences* (pp. 431–454). Torun: [Publisher] [in Ukrainian].
5. Zashkil'nyak, L., & Krykun, M. H. (2002). Istoriiia Pol'shchi: Vid nai-davniishykh chasiv do nashykh dni [History of Poland: From ancient times to the present]. (Ed. L. Zashkil'nyak). Lviv: Lviv National University named after Ivan Franko [in Ukrainian].
6. Zashkil'nyak, L. (2005). Sproby ukrains'ko-pol's'koho porozuminnia v mizhvoyennii Pol'shchi (1920–1939 rr.) [Attempts at Ukrainian-Polish understanding in interwar Poland (1920–1939)]. In *Poliaky, ukraintsi, bielorusy, lytovtsi u mizhvoyennii Pol'shchi (1920–1939): materialy mizhnarodnoi nauk. konferentsii 8–9 zhovtnia 2004 r. – Poles, Ukrainians, Belarusians, Lithuanians in interwar Poland (1920–1939): materials of international of science conf. October 8–9, 2004* (pp. 34–45). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
7. Kuhutiak, M. (1993). Halychyna: storinky istorii. Narys suspil'no-politychnoho rukhu (XIX st. – 1939 r.) [Galicia: Pages of history. Outline of socio-political movement (19th century – 1939)]. Ivano-Frankivsk: [Publisher] [in Ukrainian].
8. Puyda, R. B. (2014). Ukrains'ke natsional'no-demokratychnе ob'iednannia 1928–1939 rr. u pol's'komu parlamenti [Ukrainian National-Democratic Union 1928–1939 in the Polish parliament]. *Molodyi vchenyi – A young scientist*, 1 (03), 48–51 [in Ukrainian].
9. Soliar, I. (2010). Konsolidatsiini protsesy natsional'no-derzhavnytskikh syl Zakhidnoi Ukrainy (1923–1928) [Consolidation processes of national-state forces in Western Ukraine (1923–1928)]. Lviv: Institute of Ukrainian Studies named after I. Kryp'iakevych of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].

10. Soliar, I. Y. (2019). Ukrainska parlamentska reprezentatsiia (upr) [Ukrainian parliamentary representation]. In *Encyclopedia of the History of Ukraine: Ukraine-Ukrainians* (Vol. 2, Ed. V. A. Smoliy et al.). Kyiv: *Vydavnytstvo «Naukova dumka»* [in Ukrainian].

11. Shvagulak, M. (1995). Partijni podily i zahal'nonatsional'ni interesy: Problema politychnoi konsolidatsii ukrains'koho natsional'noho rukhu Halychyny (1919–1939) [Party divisions and national interests: The problem of political consolidation of the Ukrainian national movement of Galicia (1919–1939)]. *Suchasnist' – Modernity*, 12, 77–82 [in Ukrainian].

Yurii Makhno. Parliamentary elections of 1928, 1930: comparative analysis

The article offers a detailed comparative analysis of the parliamentary elections of 1928 and 1930 in Western Ukraine, which at that time was under the control of Poland. These elections became important stages in the development of the Ukrainian national movement, which reflected the complex political, social and economic situation in the region. The 1928 elections were held in conditions of relative political freedom, which allowed Ukrainian parties, especially the Ukrainian National Democratic Union (UNDO), to achieve considerable success and secure a significant number of seats in the Polish parliament.

However, the political context had changed significantly by the 1930 election. These elections took place against the background of significant political repression by the Polish authorities, which aimed to suppress the Ukrainian national movement and weaken the positions of Ukrainian parties. The pacification campaign that preceded the 1930 elections was aimed at intimidating the Ukrainian population, destroying political activity, and limiting the influence of Ukrainian political organizations.

The article examines the activities of the main Ukrainian political forces of that time, such as UNDO, and their reaction to changes in the political situation. The authors analyze how different political parties adapted their strategies to new conditions, in particular by seeking compromises with the Polish authorities or, on the contrary, by radicalizing their positions. Special attention is paid to the analysis of the impact of these elections on the further development of the Ukrainian national movement, as well as on the political situation in Western Ukraine in the context of international relations.

The results of the study demonstrate that the parliamentary elections of 1928 and 1930 not only reflected differences in the political approaches of Ukrainian parties, but also indicated the need to find new forms of struggle for the rights of Ukrainians in Poland, which ultimately influenced the further history of the region and the Ukrainian national movement.

Key words: *parliamentary elections, Western Ukraine, Poland, Ukrainian national movement, political parties.*

Відомості про автора:

Юрій Махно – аспірант кафедри політичних інститутів та процесів, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.